

ИЛОВАЛАР

1-ИЛОВА

1.1-илова. Марказий Осиёда сув-энергетика ресурсларини ҳамкорликда бошқариш соҳасида икки томонлама ва кўп томонлама битимлар ҳамда минтақавий ташаббуслар рўйхати.

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида Марказий Осиё минтақасида ёкилғи-энергетика ва сув ресурсларидан фойдаланиш, газ қувурларини барпо этиш ҳамда фойдаланишга топшириш тўғрисидаги битим (Тошкент, 1996 йил 5 апрель);

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида Сирдарё хавзасидаги сув-энергетика ресурсларидан фойдаланиш тўғрисидаги битим (Бишкек, 1998 йил 17 март);

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида 2001 йилда Норин-Сирдарё сув омборлари каскади сув-энергетика ресурсларидан фойдаланиш тўғрисидаги ахдлашув протоколи;

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан оқилона фойдаланиш соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги битим (1998 йил 17 март);

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Тожикистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида гидрометеорология соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги битим (1999 йил 17 июнь);

Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Тожикистон Республикаси ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматлари ўртасида Марказий Осиё давлатлари энергетика тизимларининг параллель ишлаши тўғрисидаги битим (Бишкек, 1999 йил 17 июнь);

Ўзбекистон Республикаси ва Туркманистон сув хўжалиги масалалари бўйича ҳамкорлик тўғрисидаги битим (Чоржўй, 1996 йил 16 январь);

Ўзбекистон Республикаси ва Туркманистон ўртасида ердан тўлов асосида фойдаланиш тўғрисидаги битим (Ашхобод, 1996 йил 17 апрель).

1.1-жадвал. Ўзбекистон Республикаси аъзоси ҳисобланадиган халқаро ташкилотлар рўйхати

№	Қисқача номи	Ташкилотнинг тўлиқ номи
1	БМТ	Бирлашган Миллатлар Ташкилоти
2	ЮНИДО	Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Саноат ривожланиш бўйича ташкилоти
3	БМТ ЭСКАТО	БМТнинг Осиё ва Тинч океани бўйича иқтисодий ва ижтимоий комиссияси
4	ЮНСИТРАЛ	БМТнинг Халқаро савдо ҳуқуқи бўйича комиссияси
5	БМТ ТД	БМТ Тараққиёт дастури
6	ЮНЕСКО	БМТнинг Таълим, фан ва маданият бўйича ташкилоти
7	ЮНКТАД	БМТнинг Савдо ва ривожланиш бўйича конференцияси
8	ЕСЕ	БМТнинг Европа учун иқтисодий комиссияси
9	ЖМТ	Жаҳон интеллектуал мулк ташкилоти
10	ЖСТ	Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти
11	ХМТ	Халқаро меҳнат ташкилоти
12	ЭХИ	Электр алоқа бўйича халқаро иттифок
13	ЖБ	Жаҳон банки
14	ХМК	Халқаро молия корпорацияси
15	ХРА	Халқаро ривожланиш ассоциацияси
16	ИККА	Инвестицияларни кафолатлаш бўйича қўп томонлама агентлик
17	ХВЖ	Халқаро валюта жамғармаси
18	ЕХХТ	Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти
19	ЕТББ	Европа тикланиш ва тараққиёт банки
20	ЕЭХ	Европа энергетика хартияси
21	ОТБ	Осиё тараққиёт банки
22	ЖБТ	Жаҳон божхона ташкилоти
23	ИТБ	Ислом тараққиёт банки
24	ИХТ	Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти
25	ИКТ	Ислом конференцияси ташкилоти
26	ПХМҚ	Пахта бўйича халқаро маслаҳат қўмитаси
27	МАГАТЭ	Атом энергияси бўйича халқаро агентлик
28	ИНТЕЛСЕТ	Йўлдош алоқаси бўйича халқаро ташкилот
29	ISO	Стандартлаш бўйича халқаро ташкилот
30	ЖСТ	Жаҳон сайёҳлик ташкилоти
31	ФАО	Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат ташкилоти

Манба: БМТ ТД, 2003

2-ИЛОВА

2.1-жадвал. Амударёнинг Нукус яқинидаги ўртача тўйинганлиги

Параметрлар	Йиллик ўртача тўйинганлик (мг/л)				
	1991	1992	1993	1994	1995
Эриган кислород	8,09	8,61	9,33	10,29	10,05
КБЭ	0,68	1,26	0,62	1,10	1,49
ККЭ	16,3	12,8	19,0	9,6	8,5
Аммоний нитрат	0,06	0,07	0,06	0,02	0,04
Нитратлар	0,06	0,88	0,80	0,52	0,56
Нитритлар	0,01	0,034	0,021	0,019	0,011
Fe (III)	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02
Мис (II) (мкг/л)	2,5	3,8	0,8	1,5	2,2
Рух (II) (мкг/л)	12,5	7,6	9,7	9,9	10,5
Феноллар	0,006	0,002	0,002	0,005	0,003
Нефть маҳсулотлари	0,04	0,06	0,04	0,06	0,03
Cr (мкг/л)	1,0	2,7	1,6	0,7	0,5
ЮАМ	0,04	0,01	0,01	0,01	0,02
Сузиб юривчи моддалар	101	435	277	260	136
ДДТ (мкг/л)	0	0	0	0	0
-НСН (мкг/л)	0,023	0,134	0,047	0,023	0,001
Фтор	0,36	0,31	0,20	0,21	0,26
Маргимуш (мкг/л)	0,6	2,5	0,1	1,2	1,7
Минерализация	814	995	1090	1025	1244

Манба: ЖБ, 1998. Амударё ҳавзасида И&Дни экологик баҳолаш, IWACO ва бошқалар.

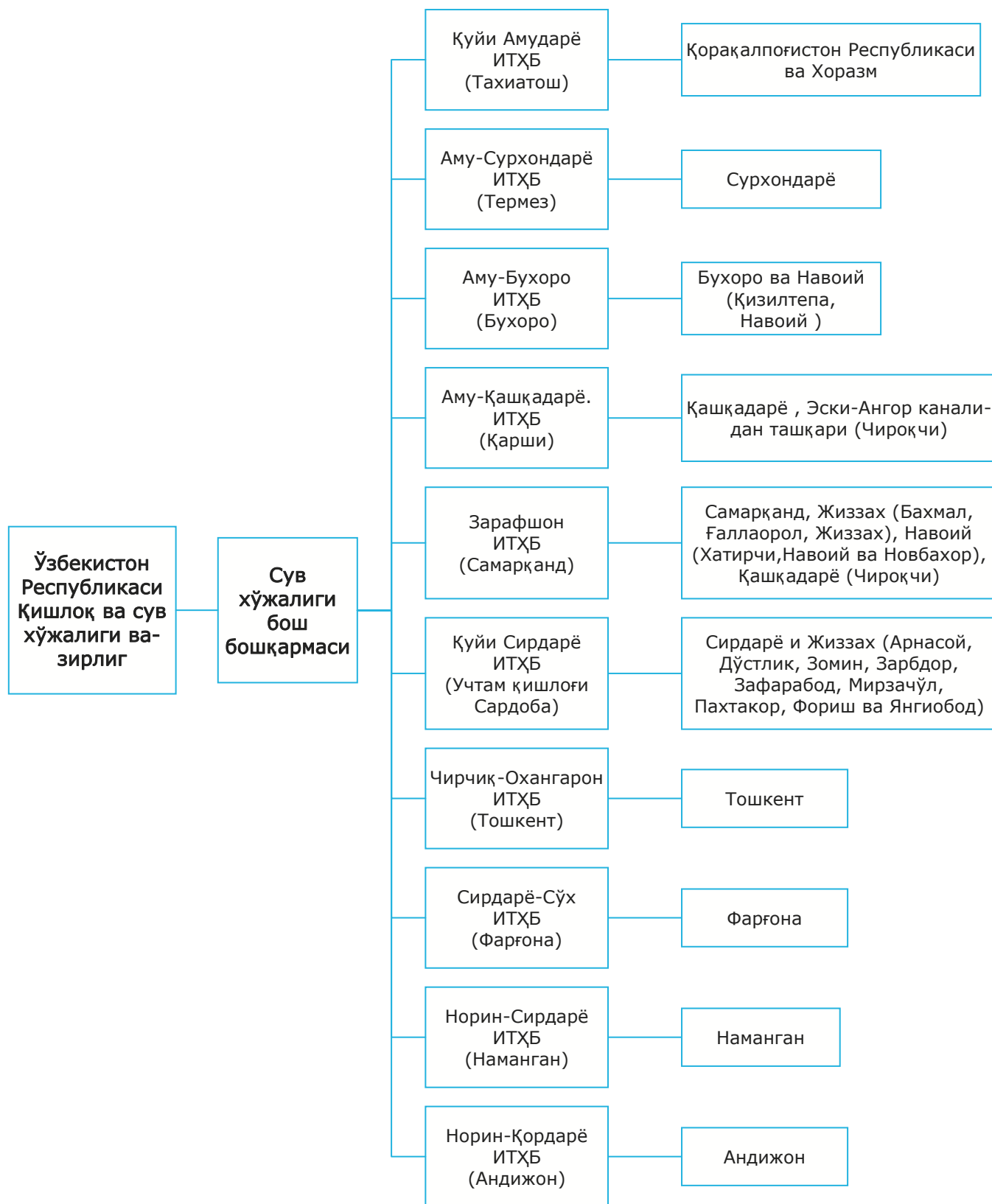
2.2-жадвал. Ўзбекистон сув омборлари

Вилоят	Сони	Фойдали сиғим, км ³	Вилоят	Сони	Фойдали сиғим, км ³
<i>Амударё ҳавзаси</i>			<i>Сирдарё ҳавзаси</i>		
Хоразм	1	4,505	Андижон	3	1,760
Қашқадарё	14	2,348	Тошкент	5	1,999
Самарқанд	7	1,063	Фарғона	4	0,255
Сурхондарё	4	0,902	Наманган	7	0,239
Навоий	2	0,845	Жиззах	4	0,181
Бухоро	2	0,430	Сирдарё	2	0,012
		10,093			4,446

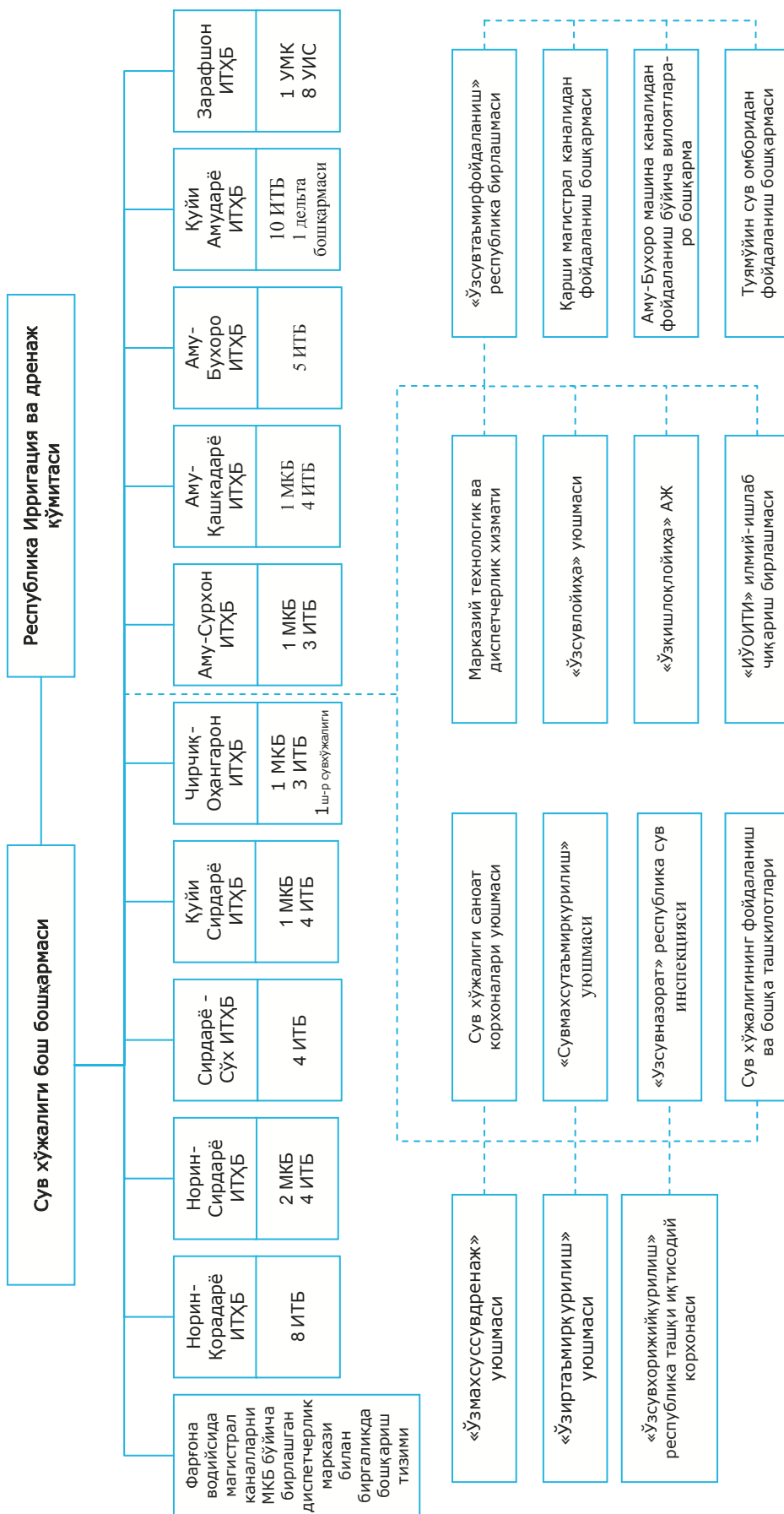
Манба: ГЭЖ/ЖБ WEMP лойиҳаси. Ўзбекистон Республикаси Миллий ишчи гуруҳи ҳисоботи, 2002

3-ИЛОВА

3.1-жадвал. Республиканинг вилоят ва туманларига Ирригация тизимларини ҳавза бошқармаларини (ИТХБ) бириктириш

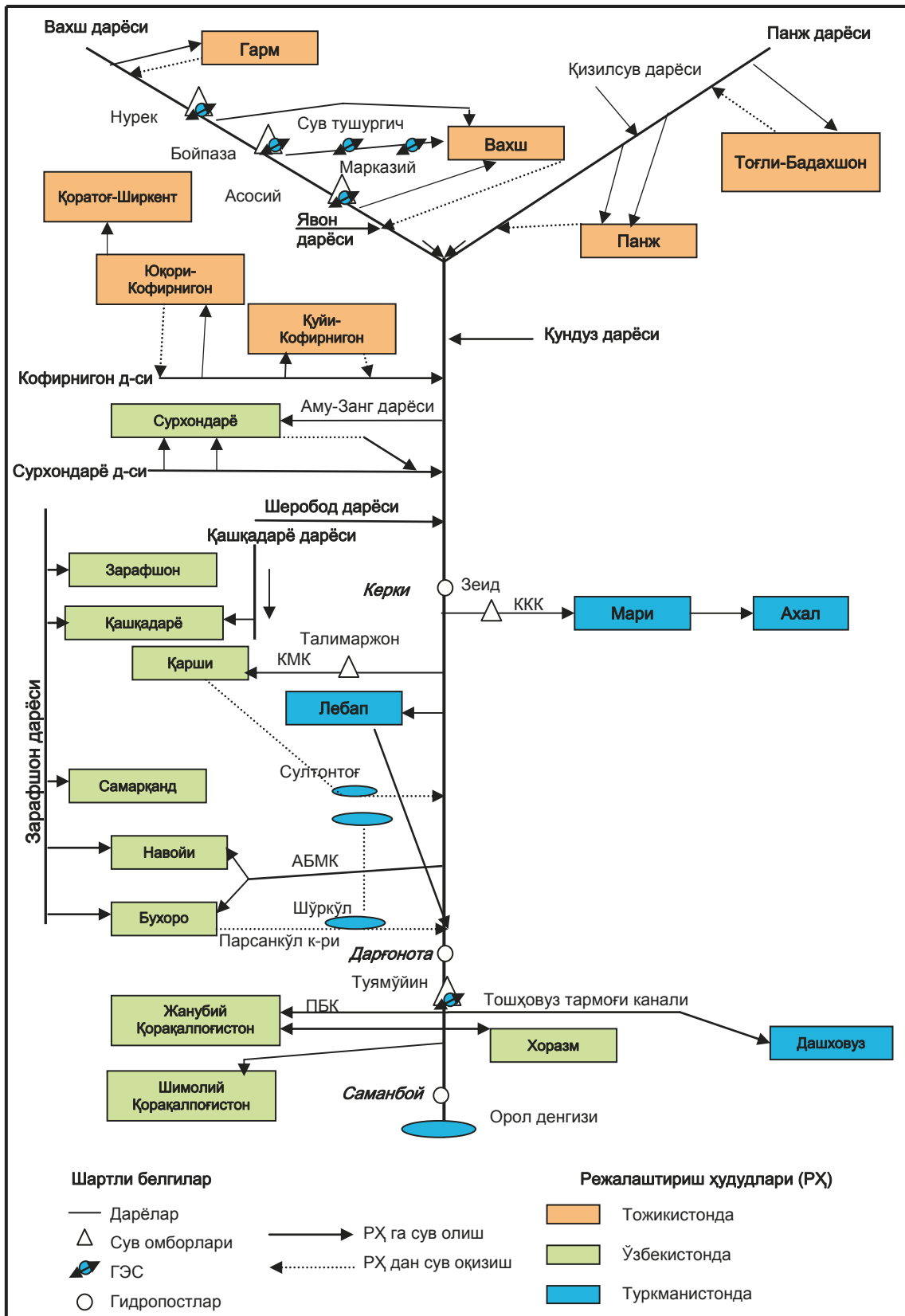

3.2-жадвал. Ўзбекистон Республикасида сув хўжалигини бошқаришнинг ташкилий тузилмаси [72]

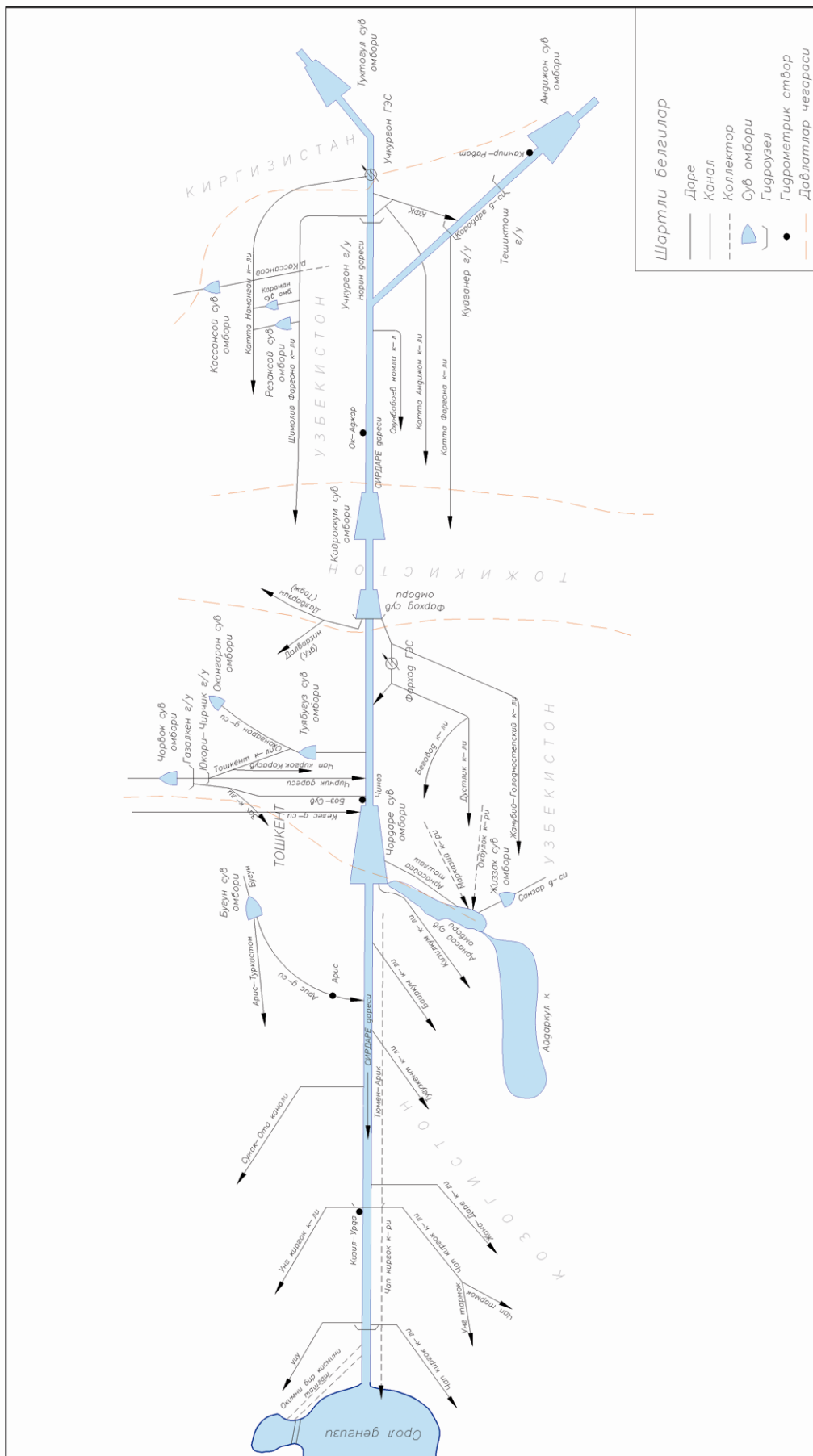

4-ИЛОВА

4.1-расм. Амударё схемаси

4.2-расм. Сирдарё схемаси (жадвал ичида – Сирдарё сув ҳавзасидан сув бериш ва ажратишнинг схемаси)

5.1-жадвал. Дарё хавзасини бошқариш нуктаи назаридан энг маъқул лойиҳалар (ЖБ, Ўзбекистон дренаж лойиҳаси, ЭБ, 1997й

Сектор	Бошқарув мақсади	Ҳал этиладиган вазифалар	Маъқул вариант	Мурса
Сув ресурслари	Сув сифатини бошқариш	Туз тўплаш учун маҳаллий паст ерлардан фойдаланиш; суғориш тизимларининг ФЙКни ошириш	Сичанкўл-Султонтоғ – Денгизкўлини бирлаштириш; Каратеген насос станцияси	Биохилма-хилмикни сақлаш учун ёпик ва оқар тизимлар ўргасида сув окими ёки балансини юзага келтириш
Ер ресурслари	Шўрланиш ва ботқоқланишни камайтириш	Хўжаликларда суғориш ва дренажни такомиллаштириш; коллектор-дренаж тармогини яхшилаш	Беруний коллектори	Суғориш амалиёти ва ветландларни бошқаришнинг барқарор тартибини сақлашни янада такомиллаштириш
Биологик ресурслар	Биохилма-хилмикни кўлайитириш	Ҳавзадаги йўқотилган биохилма-хилмикнинг ўрнини тўлдириш ва ветландларни ташкил этиш	Сичанкўл-Султонтоғ – Денгизкўлини бирлаштириш; Беруний коллектори	Ўзаро келишувларнинг аввалгиларига ўхшаши. Бундан ташқари Ахчадарё ветландларини ривожлантириш ва лойиҳа майдонида чорвачилик ҳамда уй хўжалиги учун яйловларни сақлаш
Ижтимоий иқтисодийёт	Иқтисодий ривожланишни кўлаб-қувватлаш	Иқтисодий ривожланиш учун имконият яратиш	Беруний коллектори	Ахчадарё ветландларини ривожлантириш ва лойиҳа майдонида чорвачилик ҳамда уй хўжалиги учун яйловларни сақлаш
Ташкилий тузилмалар	Лойиҳаларни ташкилий имкониятларга мослаштириш; ташкилий тузилмаларни ривожлантириш	Бошқарув тузилмаларини имкони борича ривожлантириш	Маъқул лойиҳалар тизимларидан фойдаланиш; сув ресурсларини бошқариш; экологик ресурсларни бошқариш	Сув ҳамда биологик ресурсларни бошқариш тузилмасини ривожлантириш

5.2-жадвал. Ўзбекистонда халқаро донорлар томонидан молияланадиган минтақавий ва миллий лойиҳалар

Лойиҳа номи	Молиялайдиган агентлик	Муддати	Қиймати, (млн..америка доллариди)	Бажарувчи агентлик/ маҳаллий томон
Сув / Ирригация				
Бухоро ва Самарқандда сув таъминоти ҳамда санитария шароитларини яхшилаш лойиҳаси	WB; SECO	2002-2007	40,9	Бухоро ва Самарқанд сув каналлари
Қишлоқда сув таъминоти ва санитария шароитини яхшилаш	WB	1997-2005	75	Давлат статистика кўмитаси
Дренаж, ирригация ва ботқоқ ерларни яхшилаш лойиҳаси (1-босқич)	WB	2003-2010	60	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги; Mott Mac-Donald&Temelsu
Аму-Занг ирригация тизимини қайта тиклаш лойиҳаси	ADB	2004-2009	73	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Ғарбий Ўзбекистонда қишлоқда сув таъминоти лойиҳаси	ADB	2002-2005	38	Иқтисодиёт вазирлиги
Шаҳарда сув таъминоти	ADB	2001-2007	36	«Ўзкоммунхизмат» агентлиги
Қишлоқда сув таъминоти	SDC	2004-2006	1,7	Сув бўйича халқаро котибият
Орол денгизи минтақасида қургокчилик оқибатларини бартараф этишга ёрдамлашиш	ADB	2002	0,15	Иқтисодиёт вазирлиги
Шаҳарлик кам таъминланганлар учун кўрсатилиши мумкин бўлган хизматлар ва сувни асраб-авайлаш	ADB	2004-2006	1,5	Иқтисодиёт вазирлиги
Хоразм вилоятида ичимлик сув таъминоти. Турли туманларда соғлиқни сақлашни яхшилаш	Германия / Кредитанстал	1995-2005	13,8	Ваз.Мах. АИК «Оби Хаёт»
Сув бўйича Марказий Осиё – минтақавий ахборот базаси (CAREWIB)	SDC	2003-2006	0,29	SIC ICWC; GRID-Arendal;
Гидрология бўйича минтақавий марказ (Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон, Ўзбекистон)	SDC	2002-2003	1,5	Сув ва геология бўйича ШФА
Фарғона водийсидаги каналларни автоматлаштириш лойиҳаси (Қирғизистон, Тожикистон, Ўзбекистон)	SDC	2002-2005	1,3	"Сирдарё" ҲСБ
Сув ресурсларини интеграциялашган ҳолда бошқариш (Қирғизистон, Тожикистон, Ўзбекистон)	SDC	2001-2005	2,3	SIC ICWC; IWMI
Марказий Осиёда сув ресурсларини бошқаришни ўргатиш лойиҳаси	CIDA	2000-2005	1,5	SIC ICWC; McGill University; Canada
Сув ресурсларини бошқариш бўйича Марказий Осиё лойиҳаси (Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон, Ўзбекистон)	USAID	2000-2005	35	PA Consortium
Сувдан фойдаланувчилар уюшмаларини қўллаб-қувватлаш дастури (Қирғизистон, Тожикистон, Ўзбекистон)	USAID	2004-2007	25	Winrock Int., US AED; Нью- Мексико
Орол денгизи ҳавзасининг этаклари ва дельталарида сув ресурсларини интеграциялашган ҳолда бошқариш (Қозоғистон, Туркманистон, Ўзбекистон)	US State Department	2004-2005	0,12	SIC ICWC
"Сувдан фойдаланувчилар уюшмаларига қўмаклашиш" бўйича минтақавий ўқув курси	JICA	2004-2008	0	МЦ Tsukuba, Япония

Хоразм вилоятида ер ва сувдан фойдаланишни иқтисодий ҳамда экологик қайта ташкил этиш	BMBF	2002-2006	1,3	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Марказий Осиёда атроф-муҳит ва сув ресурсларини бошқаришга доир илм-фан индикаторларини тайёрлаш дастурини ривожлантириш (EWASIA)	EU TEMPUS	2003-2006	0,5	Wageningen University; ТИМИ
Марказий Осиёда сув ресурслари ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини бошқариш лойиҳаси (WARMAP)	EU TACIS	1995-2000	4,75	Aquater, DHV
Орол денгизи хавзасида сув ва атроф-муҳитни бошқариш	GEF; EU TACIS	1998-2003	22,8	ГЭЖ/ ОҚХЖ агентлиги
БМТнинг Марказий Осиё иқтисодиёти бўйича махсус дастури (SPECА)	UNECE, UNESCAP		0	Марказий Осиё давлатлари ҳукуматлари
Ўзбекистонда ирригация сувидан фойдаланиш самарадорлиги ва сув сифатини яхшилаш	STCU	2003-2006	0,3	Пахтачилик ИТИ; Ветеринария ИТИ
Марказий Осиёда давлатлараро дарёларнинг ифлосланишини кооператив халқаро ўрганиш	STCU	2003-2006	0,15	Ядро физикаси институти
Сув бўйича жами			436,86	
Қишлоқ хўжалиги				
Қишлоқ саноат корхоналарини қўллаб-қувватлаш лойиҳаси	WB	2001-2006	36,14	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича Околтин лойиҳаси	ADB	2001-2004	36	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Қорақалпоғистонда қишлоқни ривожлантириш лойиҳаси	JICA	2005-2008	0	Қорақалпоғистон Ваз. Кенг.
Марказий Осиё мамлакатлари қишлоқ хўжалиги тармоғида профессионал ва катта раҳбар ходимларни ўқитиш	BMZ	2006-2014	2,2	Германия, ТИҚХИ ва Марказий Осиё университетлари
Марказий Осиёда ғалла етиштириш ва уруғчилик маҳсулдорлигини оширишга қўмаклашиш бўйича минтақавий тармоқ	BMZ	2002-2005 (яқунланган)	1,6	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, селекция институтлари СҮММИТ.
Ўзбекистоннинг айрим ҳудудларида иқтисодий ривожланиш ("Қорақалпоғистонда ер ресурсларидан барқарор фойдаланиш" таркибий қисми)	BMZ	2005 - 2011	1,2	ЎзР Ваз. Маҳ ва Қорақалпоғистон Рес. Ваз. Кенг. , Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Итого по сельскому хозяйству			77,14	
Ер / Чўлланиш				
Бухоро, Навоий ва Қашқадарё вилоятларида ерларни яхшилаш лойиҳаси	ADB	2004-2005	0,55	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Ўзбекистоннинг хусусий қишлоқ хўжалиги секторига ёрдам бериш ва Орол денгизининг қуриган тубида дарахтзорларни яхшилаш	GTZ	1995-2006	0	Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси
Шўрланган ва гипслашган ерларни барқарор фойдаланиш учун яхлит бошқариш ва "Фермерларнинг дала мактаби" таркибий қисми (FAO/TCP/UZB/2901)	FAO	2002-2005	0,36	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Узгипромелиоводхоз
Қорақалпоғистоннинг қурғоқчил ҳудудларида барқарор қишлоқ хўжалиги амалиёти (FAO/TCP/UZB/2903)	FAO	2003-2005	0,37	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, САНИИРИ / ИКАРДА
Дехқончиликнинг тупроқни ҳимоя қилиш тизимини мослаштириш орқали пахта ва ғалла тизими унумдорлигини ошириш (FAO/TCP/UZB/3001)	FAO	2004-2005	0,36	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, ТИҚХИ

Марказий Осиёда Орол денгизининг курғокчил худудларини барқарорлаштириш – 2006 йилдан бошлаб давом эттириш варианты (Ўзбекистон Республикасида Орол денгизи лойиҳасини давом эттириш)	BMZ	2005 - очик	3,8	ЎзР Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ва Қизилўрда, Қозоғистон
"БМТнинг Осиёда чўлланишга қарши курашиш бўйича конвенцияси бажарилишини қўллаб-қувватлаш" минтақавий лойиҳаси	BMZ	2001-2007	5,2	Осиё мамлакатларида ГТЗ
Марказий Осиёда чигиртка билан боғлиқ вазиятни барқарор бошқариш (Қозоғистон ва Ўзбекистон)	BMZ	2003-2007	2	Ўзбекистон ва Қозоғистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Орол денгизи худудида чўлланишга қарши кураш ва шўрхоқ ерларни қайта тиклаш (Қозоғистон)	BMBF	2001-2004		Биселефелд университети, Германия
Экологик жиҳатдан барқарор қишлоқ хўжалигига қўмаклашиш ва 2001йилдан бошлаб Орол денгизининг қуриган тубини қайта культивация қилиш ва қишлоқ хўжалиги ҳамда бизнеснинг хусусий секторига ёрдам бериш	BMZ	1995-2004 (яқунланган)	8,8	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги
Марказий Осиё мамлакатларининг ер ресурсларини бошқариш бўйича ташаббуси (SACILM) (Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Ўзбекистон)	GEF; икки томонлама ҳукуматлар	2005 (тасдиқланмаган)		ADB
Хоразм вилоятида ер ва сувдан фойдаланишни иқтисодий ҳамда экологик қайта ташкил этиш (Ўзбекистон): ривожланиш ва тадқиқотлар бўйича тажриба лойиҳаси, иккинчи босқич, 2002-2006 йиллар, тасдиқланган	Германия ҳукумати (BMBF)	2001-2011	1,3	Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, UNESCO; ZEF; DLR
Ер бўйича жами			22,74	

Манба: МОМЕРБТ, Ўзбекистон ММД, 2006

Фойдаланилган адабиётлар ва материаллар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, 1992.
2. Ўзбекистон Республикасининг «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуни, 1992.
3. Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги қонуни, 1993.
4. Ўзбекистон Республикасининг «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги қонуни, 1993.
5. Ўзбекистон Республикасининг «Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида»ги қонуни, 1993.
6. Ўзбекистон Республикасининг «Давлат санитария назорати тўғрисида»ги
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004-2006 йилларда фермер хўжалиқларини ривожлантириш концепцияси тўғрисида»ги фармони, 2003.
8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг сув омборлари ва бошқа сув хавзалари, дарёлар, магистрал каналлар ва коллекторлар, шунингдек, бошқа сув манбаларида сувни химоя қилиш зоналари тўғрисидаги қоидаларини тасдиқлаш ҳақида»ги қарори, 1992.
9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат экологик экспертизацияси низомини тасдиқлаш ҳақидаги», 2001
10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «1999-2005 йиллар даврида йирик ва алоҳида муҳим сув хўжалиги объектлари хавфсиз ишлашини ва улардан фойдаланишнинг ишончлилигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори, 1999.
11. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Атроф-муҳитга ифлослантирувчи чиқиндилар меъёрларини ошириш ва чиқиндиларни жойлаштириш учун тўловлар жорий этиш тўғрисида»ги қарори, 1999.
12. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ифлослаганлик учун тўловлардан тушган даромадни тақсимлаш тўғрисида»ги қарори, 1999.
13. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида лимитланган сувдан фойдаланиш бўйича вақтинчалик тартиб тўғрисида»ги қарори, 1993.
14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси ҳудудларини кадастр бўйича бўлиш ҳамда ер участкалари, бинолар ва иншоотларнинг кадастр рақамлашларини шакллантириш тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори, 2001.
15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида табиий атроф муҳитнинг давлат мониторинги тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори, 2002.
16. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «2003-2007 йиллар даврида Қорақалпоғистон Республикасида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши барқарор ривожлантирилишини таъминлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори, 2002.
17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ер ости чучук сувлари ҳосил бўладиган зоналарга республика аҳамиятига эга бўлган алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар мақомини бериш тўғрисида»ги қарори, 2002.
18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Қайта ташкил этилаётган қишлоқ хўжалиги корхоналари ҳудудида сув хўжалиги муносабатларини тартибга солиш тартиби тўғрисида»ги қарори, 2002.
19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини фермер хўжалиқларига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори, 2002.
20. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори, 2003.

21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Сув хўжалигини бошқаришни ташкил этишни такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори, 2003.
22. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг гидрометеорология хизматини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори, 2004.
23. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Халқаро молиявий институтларнинг ичимлик сув таъминоти тизимини такомиллаштиришга жалб қилинган кредитларини қайтариш учун Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти сув таъминоти ташклотлари маблағларини жамлаш тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори, 2005.
24. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Осиё тараққиёт банки иштирокида «Гулистон, Жиззах ва Қарши шаҳарларининг сув таъминоти тизимини такомиллаштириш» лойиҳасини амалга оширишнинг айрим масалалари тўғрисида»ги қарори, 2006.
25. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Жамиятнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳасида ислохотларни эркинлаштириш ҳамда чуқурлаштириш, мамлакат хавфсизлигини таъминлаш бўйича дастурларни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори, 2006.
26. Сирдарё ҳавзасининг сув хўжалиги комплексини бошқаришнинг автоматлаштирилган тизими (Сирдарё-ҲБАТ). Техник лойиҳа. I-навбат. Средазгипроводхлопок, 1977.
27. Ўзбекистонда атроф-муҳит муҳофазаси борасидаги вазият таҳлили, ОТБ, 2004.
28. Хавфли чиқиндиларни давлатлараро ташиш ва йўқ қилишни назорат қилиш тўғрисида Базель конвенцияси, 1995.
29. Азон қатламини муҳофаза қилиш ҳақидаги Вена конвенцияси, 1993.
30. «Судочье кўлининг сув ва ботқоқлик ўсимликларини қайта тиклаш». Якуний ҳисобот, ГЭЖ/ОҚХЖ, 2000.
31. Ўзбекистон Республикасида суғориладиган деҳқончилик ва сув хўжалигини ривожлантириш бўйича 2015 йилгача мўлжалланган бош схема, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Сувлуйиҳа бирлашмаси, 2001.
32. Глобал экологик конвенция: салоҳиятни ривожлантириш бўйича стратегик фаолиятлар йўналиши. ГЭЖ/БМТТД «Мамлакатнинг глобал экологик конвенцияларни бажаришга доир имкониятини миллий баҳолаш» лойиҳаси бўйича якуний ҳисобот, Тошкент, 2006.
33. 33. Марказий Осиёда инсон ривожланиши бўйича маъруза, БМТТД, 2005. www.un.org/publications.
34. Дублин тамойиллари (1999). GWP TEC Background paper N 3.
35. Духовний В.А., Соколов В. Сув ресурсларини интеграциялашган ҳолда бошқариш. Тўртинчи жаҳон сув форуми олдидан Марказий Осиё тажрибаси ва сабоқлари, 2005.
36. Духовний В.А., Пинсаров М.А. Сув хўжалиги хизматлари учун ҳақ тўлаш ва уни Ўзбекистон шароитида жорий этиш бўйича тавсиялар. Маъруза тезислари, 2004.
37. Жеймс Л., Крейгтон Д. Жамоатчилик иштироки. Фуқароларни жалб қилиш орқали энг мақбул қарорлар қабул қилиш. JOSSEY-BASS, АҚШ, 2005.
38. Йилнома. ЎзССР Халқ хўжалиги. ЎзССР МСБ, 1965. ЎзССР Халқ хўжалиги. ЎзССР Давлат статистика кўмитаси, 1999.
39. Марказий Осиё мамлакатларининг Ер ресурсларини барқарор бошқариш бўйича ташаббуси, 2006.
40. Ильин И.А. Фарғона водийсининг сув ресурслари. Гидрометеоиздат. Л., 1969.
41. Шўрланган ва гипслашган ерлардан барқарор фойдаланиш учун интеграциялашган бошқарув. FAO TCP/UZB/2901, 2002-2005.
42. Табиий муҳитга таъсир қиладиган барча воситалардан ҳарбий ёки бошқа ҳар қандай ёвуз мақсадда фойдаланишни тақиқлаш тўғрисида конвенция, 1993.

43. Бутунжаҳон маданий ва табиий меросини муҳофаза қилиш тўғрисида конвенция. 1995.
44. Йўқ бўлиб кетиш хавфи бўлган фауна ва флоранинг ёввойи турлари халқаро савдоси бўйича конвенция. 1997.
45. Ёввойи жониворларнинг кўчиб юрадиган турларини сақлаб қолиш бўйича конвенция. 1998.
46. БМТнинг чўлланишга қарши кураш конвенцияси, Женева, 1995.
47. Қуриган Орол денгизи қаърида ўрмон мелиорацияси. Ulrich Marz, ECO SYS GmbH, ГТЗ, 2004.
48. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги жамоасининг биринчи ярим йиллик яқунлари бўйича мажлиси материаллари, 2005.
49. Озон қатламини емирувчи моддалар тўғрисидаги 1993 йилги Монреаль протоколи ва унинг Лондон ва Копенгаген тузатишлари, 1998.
50. Mark W. Rosegrant, Ximing Cai, Sarah A. China. 2025 йилда жаҳон сув ва озиқ-овқати: Сув тақчиллигига қарши кураш. АҚШ озиқ-овқат сиёсати халқаро институти. Вашингтон, 2002.
51. Сув ресурслари ва атроф-муҳит бўйича халқаро анжуман. Дублин, Ирландия, 1992.
52. Ўзбекистон Республикасининг 2010 йилгача мўлжалланган миллий энергетика дастури, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги (Ўзбекистон Республикаси ҳукуматига кўриб чиқиш учун тақдим этилган)
53. Энергияни тежаш миллий дастури. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги (Ўзбекистон Республикаси ҳукуматига кўриб чиқиш учун тақдим этилган).
54. Ўзбекистон Республикасининг 21 асрда эришган тараққиётини баҳолаш бўйича миллий маъруза. 2001.
55. Миллий муваққат дастури. МОМЕРБТ. Якуний ҳисобот, Ўзбекистон, 2006.
56. Мамлакатнинг глобал экологик конвенцияларни бажаришга доир имкониятини миллий баҳолаш. Муфассал ва якуний ҳисобот. ГЭЖ/БМТТД, 2006.
57. Ўзбекистон Республикасида биологик хилма-хилликни сақлаб қолиш бўйича миллий стратегия ва ҳаракат режаси. Тошкент, 1998.
58. Атроф-муҳит муҳофазаси бўйича миллий ҳаракат режаси. Тошкент, 1998.
59. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича 1999-2005 йилларга мўлжалланган миллий ҳаракат дастури.
60. Ўзбекистон Республикасида чўлланишга қарши кураш бўйича миллий ҳаракат дастури. Тошкент, 1999.
61. Ўзбекистон Республикасининг барқарор ривожланиш миллий ҳаракат дастури. Тошкент, 1999.
62. А1 компоненти бўйича миллий ҳисобот, 2001, ГЭЖнинг «Сув ресурслари ва атроф-муҳитни бошқариш» лойиҳаси (GEF WEMP).
63. Инсон ривожланиши бўйича 1999, 2002 йиллар миллий ҳисоботлари. БМТТД, Ўзбекистон. 2000, 2003.
64. Атроф-муҳит соҳасидаги конвенцияларни бажаришга доир имкониятни миллий баҳолаш. GEF/UNDP лойиҳаси. 2005.
65. Атроф-муҳитнинг умумий ҳолати. ЖБ. Тошкент, 2002.
66. Оила бюджетини текшириш. Жаҳон банки, 2000-2001.
67. Ижтимоий фикр бўйича ҳисобот. ЖБ ҚНСКТ лойиҳаси, 2001.
68. Қорақалпоғистон АССРни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантиришни жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида. КПСС МҚ ва СССР Вазирлар Кенгашининг қарори, 1986.

69. Ўзбекистонда атроф-муҳит муҳофазаси. Статистика тўплами. Макроиктисодиёт ва статистика вазирлиги, Давлат статистика департаменти, Тошкент, 2002.
70. «Марказий Осиё: сув ва зиддият» халқаро инқироз гуруҳининг ҳисоботи, 2002 йил 30 май, Ўш-Брюссель.
71. Ўзбекистон Республикасида кичик гидроэнергетикани ривожлантириш дастури. 1995.
72. Ўзбекистон Республикасининг қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш ва сувдан фойдаланувчилар уюшмаларини ташкил этиш шароитида сув ресурсларини бошқариш ва сувдан фойдаланишни такомиллаштириш бўйича давлат стратегияси лойиҳаси. Сувлойиҳа бирлашмаси, 2004.
73. БМТ Муваққат конвенциясининг об-ҳаво ўзгариши ҳақидаги биринчи миллий ахбороти. Тошкент, 1999.
74. Сувни бошқариш бўйича халқаро институт режалари (IWMI), Car-Net, 2005.
75. Сув ресурсларини интеграциялашган ҳолда бошқариш режалари. Ўқув қўлланма ва татбиқ этиш бўйича йўриқнома. СГХ САСЕНА.
76. Перейра А., Духовний В., Хорст М. Орол денгизи ҳавзасида чўлланиш жараёнига қарши курашда сугоришни бошқариш. Баҳолаш ва воситалар. Тошкент, 2005.
77. Ўзбекистонда дренаж лойиҳасини дастлабки ўрганиш. «Мот-Макдональд-Темельсу» ЖБ лойиҳаси, 1, 2-босқич, 1996-1999.
78. Халқаро аҳамиятга молик сув-ботқоқлик ўсимликлари тўғрисида Рамсар конвенцияси. 2001.
79. Ўзбекистон ННТ экофоруми материаллари. ChinorENK нашриёти, Тошкент, 2004.
80. Муқобил ривожланиш, DAI, АҚШ, 2006, 11.
81. Сув ресурсларини бошқариш, сувдан фойдаланувчилар уюшмалари ва сув етказиб бериш хизматларига ҳақ тўлаш борасида иқтисодий механизмни такомиллаштириш бўйича тавсиялар. Сувлойиҳа, 2004.
82. Рябцев А.Д. Сирдарёнинг сув ресурсларини бошқаришнинг айрим муаммолари. CARNet ва SAWATER-Info виртуал баҳс-мунозара материаллари, 2005.
83. Ўрта муддатли шарх. ЮНИСЕФ, 2002.
84. Амударё ва Сирдарё ҳавзасининг Сув ресурсларини комплекс ишлатиш (КИВР) схемаси. Средазгипроводхлопок, 1984, 1987.
85. Орол денгизи ҳавзасининг Сув ресурсларини комплекс ишлатиш (КИВР) схемаси. Средазгипроводхлопок, 1991.
86. Амударё ҳавзасида сув ресурсларини бошқаришнинг автоматлаштирилган тизимини ташкил этиш (Амударё-ҲБАТ). Техник вазифа. Средазгипроводхлопок; СХК АБТ «Зарафшон-ҲБАТ», I босқич, 1976, ЖМК АБТ ва бошқалар.
87. Сирдарё ҳавзасида сув ресурсларининг тамом бўлиш давригача сув хўжалиги тадбирлари схемаси. Норин-Сирдарё сув омбори каскадининг ишлаш тартиби. Средазгипроводхлопок, 1985.
88. Ирригация ва дренаж секторининг стратегик тадқиқи. Якуний ҳисобот. 1 қисм, И&Д стратегияси. ЖБ. Ўзбекистон, 2001.
89. Сангинов С. Экофорум саъй-ҳаракатларимизни бирлаштириши мумкин. Экологик хавфсизлик ва фуқаролик ташаббуси. №2. Тошкент, 2003.
90. Учинчи жаҳон сув маконини ҳимоя қилиш форуми. БМТ, Япония, 2004.
91. Ўзбекистон: мамлакатга оид умумий баҳо. БМТ, 2001.
92. Сув ресурслари ва атроф-муҳитни бошқариш. Худудий лойиҳа ГЭЖ/ЖБ лойиҳаси. 2002.
93. Бухоро, Навоий ва Қашқадарё вилоятларида ерни яхшилаш. ОТБ лойиҳаси, 2005.

-
94. Фалькенмарк М. Сув ресурслари ва экотизимни бошқариш: ўзгарувчан мухитдаги ҳаёт (GWP TEC Background paper N 9)
 95. Фалькенмарк М. Сувни ер ишлатиш билан ўзаро алоқаси, Швеция, 1999 (SNSRC, UNESCO-II-IP)
 96. Худойберганов Ю., Лисенко О. Амударё хавзасидаги «Амударё» ҲСБнинг бугуни ва эртаси. Амударё хавзаси сув ресурсларини худудий даражада бошқаришга оид таҳлил, Амударё ҲСБ, 2006.
 97. Чуб В.Е. Об-ҳаво ўзгариши ва унинг Ўзбекистон Республикаси табиий-ресурс салоҳиятига таъсири. Тошкент, 2000.
 98. Амударё хавзасида ирригация ва дренажни экологик баҳолаш. ЖБ лойиҳаси, 1999.
 99. БМТТДнинг МУБ, 2003.
 100. Шарҳ ва қишлоқ хўжалиги секторини режалаштириш. ОТБ, 2005.
 101. Оролбўйида ижтимоий-иқтисодий ва экологик шарт-шароитни яхшилаш бўйича концепция. Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари томонидан 1994 йил 11 январда қабул қилинган.
 102. СГХ, ToolBox-2, 2002.
 103. World Wildlife Fund, 2004.
 104. Марказий Осиёда сув ва энергетика ресурсларидан оқилона ва самарали фойдаланиш бўйича ҳамкорликни мустаҳкамлаш. БМТ ЕИК ва БМТнинг Осиё ва Тинч океани учун иқтисодий ва ижтимоий комиссияси (БМТ-ЭСКАТО) қўшма нашри.
<http://www.unece.org/speca/energy/trandgrr.pdf>; <http://centrasia.cintech.ru/energy.pdf>.
 105. Марказий Осиёда сув ресурсларини режалаштириш ва барқарор бошқаришни ривожлантириш стратегияси (СПЕКА), БМТ-ЭСКАТО лойиҳаси, 2002.
Марказий Осиёда сув ресурсларини режалаштириш ва барқарор бошқаришни ривожлантириш стратегияси (СПЕКА), БМТ-ЭСКАТО лойиҳаси, 2002.
 106. СГХ, Техник нашр, № 10, 2004; CARNet, www.caresd.net/water и др.
 107. Давлат статистика департаменти, 2001 Ўзгидромет, 2001; Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, 2000 ва бошқалар.

